

1924-1925 Tarihli Çocuk Gazetesi
HAFTALIK RESİMLİ GAZETEMİZ
(İnceleme- Metin-Dizinler-Tıpkı Basım)

Yazarlar

Doç. Dr. Esma DUMANLI KADIZADE
Kübra KILIÇ

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7451-75-8

Kitap Adı

1924-1925 Tarihli Çocuk Gazetesi Haftalık Resimli Gazetemiz
(İnceleme- Metin-Dizinler-Tıpkı Basım)

Editör

Zehra KURTULGAN

ORCID iD: 0000-0002-7790-4249

Yazarlar

Esma DUMANLI KADIZADE

ORCID iD: 0000-0002-6882-6234

Kübra KILIÇ

ORCID iD: 0000-0002-1432-049X

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

EDU016000

DOI

10.37609/akya.548

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Çocuk edebiyatı, çocukların gelişim dönemlerini dikkate alarak, onların yaş sevelerine uygun, ana dilin zenginliklerini sezdirebilen ve esas kitlesi çocuk olan türdür. Çocuk edebiyatının hem Batı'daki gelişimi hem de ülkemizdeki gelişimi sancılı bir süreç sonunda ortaya çıkabilmiştir. Özellikle 18. yüzyılın sonuna kadar kendisine özel bir dille ifade edilmeyen çocuk, Sanayi Devrimi ile gelişen toplum yapısı, ekonomik refah, çalışmadan arta kalan zamanın artması ve aile kavramının belirginleşmesiyle birlikte yavaş yavaş gün yüzüne çıkmaya başlar.

Çocuk edebiyatının gelişmesi ve yaygınlaşması özellikle süreli yayınlar vasıtasıyla olmuştur. Süreli yayınlar, gazete, dergi gibi belirli aralıklarla çıkan ve ne zaman biteceği kesinleşmemiş olan yayınlardır. Dünyada çocuk edebiyatında süreli yayın örnekleri ilk defa İngiltere'de görülür. İngiltere'de çıkarılan Juvenile Magazine (1788) adlı çocuk dergisi, bu alanda ilk olma özelliği taşıırken onu takiben yayımlanan The Children Magazine(1799) adlı dergi de yayımlanır fakat her ikisi de kısa ömürlü çalışmalar olarak kalırlar. On dokuzuncu yüzyılda ise The Child's Companion 1824 yılında yayımlanmaya başlayarak, yayın hayatını yaklaşık yüz yıl sürdürür. Türkiye'de ise süreli yayınların ortaya çıkışı, Tanzimat'ın ilk yıllarında başlamıştır. 1869 yılında ilk çocuk dergimiz olan Mümeyyiz yayımlanır ve bunu diğer dergiler takip eder. Bizde süreli yayınlar Tanzimat'la gelen Batılılaşma-Avrupalılaşmanın uzantılarından biridir. Artık sosyal hayatta daha fazla yer edinmeye başlayan kadın ve çocuk kavramları da edebiyata yavaş yavaş dahil olur. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi ve içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Cumhuriyet Devri süreli çocuk yayınları arasında yer alan Haftalık Resimli Gazetemiz adlı çocuk gazetesinin bütün sayılarını günümüz Türkçesine aktararak, içerisinde yer alan çocuk edebiyatı metinlerini incelemek ve bir dizin çalışması gerçekleştirmektir. Cumhuriyet'in ilanından sonra çıkarılmış olan Haftalık Resimli Gazetemiz, 13 Kasım 1924'te yayın hayatına başlar. Çıkmaya başladığı tarihten, bitişine kadarki sürede yani 1 Ocak 1925 tarihine kadar toplamda yedi sayı neşreder. Süreli çocuk yayınları içerisinde gazete niteliğinde çıkan bu çocuk yayını, Milli Kütüphane katalogunda da (SC) harfleriyle numaralandırılmıştır. Kapak sayfasında "Perşembe Günleri Neşrolunur Çocuk Gazetesi" alt başlık yer alır. Gazetenin sahibi ve mesul müdürü Tahsin Demiray'dır. Öğretmenler tarafından çıkarılan bir mecmuadır. O sebeple yazar adlarına pek yer verilmemiş veya takma isim kullanılmıştır. Gazetede tespit

edilen sütun sayısı ondur. Bunlar; Dünya Etrafında(Faydalı Ma'lûmât), Ahlakî Hikâye, Eski Zaman Masallarından, Hayal Baba'nın Başından Geçenler (Hikâye), Eğlenceli Uğraşma ve Zevkli Düşünceler, Milli Hikâye, Latifeler, Resimli Hikâye, İmtihan(İmtihan Anketleri) ve Mündericatsız Hikâye'dir. Toplamda yedi sayı yayımlanan gazetede hikâye, haber metni, bilmece, şiir, diyalog, masal, makale, deneme, fıkra, biyografi, tiyatro ve anı türleri bulunmaktadır. Ayrıca duyuru, ilan ve açıklama gibi kısa yazılar da mevcuttur. Gazetede ele alınan konular, ahlaklı ve erdemli olma, bilim ve teknoloji, doğa ve çevre, müzik, çeşitli kültürel unsurlar, eğlence ve milli duygular üzerinedir. En fazla tespit edilen metin türleri; hikâye, bilmece, haber metni ve fıkradır. Ayrıca gazetede çocukların gönderdiği anı türünde yazılar da yer almaktadır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	iii
-------------	-----

1. BÖLÜM

GİRİŞ	1
-------------	---

1.1. Süreli Yayınlar	1
1.2. Eski Harfli Süreli Çocuk Yayınları	3
1.3. Cumhuriyet Devri Çocuk Dergileri	5

2. BÖLÜM

HAFTALIK RESİMLİ GAZETEMİZ	9
----------------------------------	---

2.1. Gazetenin Şekil ve Yayın Özellikleri	10
2.2. Haftalık Resimli Gazetemiz Yazar Kadrosu	15
2.2.1. Haftalık Resimli Gazetemiz Adlı Çocuk Gazetesinin Mes'ul Müdürü ve Sahibi "Tahsin Demiray"	15
2.2.2. Haftalık Resimli Gazetemiz Adlı Çocuk Gazetesinin Diğer Yazarları	16
2.3. Haftalık Resimli Gazetemiz'de Yer Alan Sütunlar	16
2.3.1. Dünya Etrafında (Faydalı Ma'lûmât)	16
2.3.2. Ahlakî Hikâye	18
2.3.3. Eski Zaman Masallarından	19
2.3.4. Hayal Baba'nın Başından Geçenler (Hikâye)	20
2.3.5. Eğlenceli Uğraşma ve Zevkli Düşünceler	21
2.3.6. Milli Hikâye	27
2.3.7. Resimli Hikâye	27
2.3.8. İmtihan (İmtihan Anketleri)	29
2.3.9. Mündericatsız Hikâye	31
2.3.10. Latifeler	33
2.4. Haftalık Resimli Gazetemiz'deki Sütunların Konulara Göre Değerlendirilmesi	34
2.5. Haftalık Resimli Gazetemiz'deki Çocuk Edebiyatı Metinleri Üzerine Dizin Çalışması	34
2.6. Haftalık Resimli Gazetemiz Adlı Çocuk Gazetesinin Sayılarına Göre Dizin Çalışması	42

3. BÖLÜM

"HAFTALIK RESİMLİ GAZETEMİZ" ADLI ÇOCUK GAZETESİNİN LATİN HARFLERİNE AKTARIMI	49
--	----

4. BÖLÜM	
SONUÇ	133
EKLER	135
KAYNAKLAR.....	163

Simgeler ve Kısaltmalar

Akt.	: Aktaran
Ed.	: Editör
HRS	: Haftalık Resimli Gazetemiz
S	: Sayı
s	: Sayfa

KAYNAKLAR

1. Akengin, G. (1999). Resimli hikâyelerin çocuk eğitimindeki rolü ve manas destanının resimlerle hikâyeleştirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale
2. Arıcı, A. F., Ugan, S., Şimşek, T. (2016). Çocuk edebiyatı türleri ve çocuk eğitimine katkıları. T. Şimşek (Ed.) *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı. gibi.* (s.217-328). Ankara: Grafiker Yayınları.
3. Aydar, Ö. (2010). Muhafazakârlık ve Tahsin Demiray. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
4. Aydın, K. (2015). Türkiye’de çocuk dergiciliği: Diyanet Çocuk dergisinin içerik analizi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli
5. Barutçu, T. (2010). Çocuklara Kiraat (1881) ve Sevimli Mecmua (1925) dergilerindeki çeviri metinler ve dış dünya üzerine bir inceleme. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
6. Bayat, N. (2002). Eski harfli çocuk dergilerinin (Çocuk bahçesi, Çocuk dünyası) çocuk eğitimindeki işlevleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
7. Dedik, B. (2011). Afacan Çocuk dergisindeki metinlerin Türk aydınlanması açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
8. Demirtaş, S. (2016). Meşrutiyet dönemi süreli yayınlarında öğretim ilke, yöntem ve teknikleri (Tedrisat Mecmuası örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum
9. Emiroğlu, Ö. (2020). *Eski harfli süreli çocuk yayınları (1869-1928)*. Ankara: Akçağ Yayınları
10. Erdoğan, A. (2009). Çocuklara Arkadaş dergisi (Metin- inceleme). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
11. Ertürk, R. (1989). Cumhuriyet döneminde bir leplayıcı, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi*, 3(1), 107-146 [pdf olarak ulaşılabilir].
12. Kaya, S. (2020). Günümüz edebiyat dergilerinin sanat ve popüler kültür kavramları üzerinden değerlendirilmesi, *E-Journal Of New Media / Yeni Medya Elektronik Dergi*, 4(1), 53-68
13. Kılıçarslan, R. (2015). Çocuk edebiyatında bilmecenin yeri ve bir bilmece derleme çalışması, *International Journal of Language Academy*, 3(4), 129-140
14. Kıymaz, M. S. (2011). İleri Yavrutürk dergisinin çocuk edebiyatı açısından incelenmesi (1976-1977). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van
15. Kuyumcu, N. (2010). Eğitimde tiyatro ve gençler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 156-165
16. MEB, (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara: MEB
17. Oğur, Y. & Altunay Şam, E. (2021). Çocuk hikayelerinin değerler eğitimi açısından işlevi ve önemi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(67), 672-682.
18. Oğuzkan, A. F. (2010). Çocuk edebiyatı. Ankara: Anı Yayıncılık.
19. Okay, C. (1999). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*. İstanbul: Kitabevi
20. Püsküllüoğlu, A. (1994). Arkadaş Türkçe Sözlük, Ankara: Arkadaş Yayınevi

21. Sakaoğlu S. (2013). Geleneksel Fıkra-Modern Fıkra, *Milli Folklor Dergisi*, 97, s. 70-75
22. Şimşek, H. (2001), XIX. Yüzyıl çocuk dergiciliği ve eğitsel işlevleri üzerine, *Milli Eğitim Dergisi*, 151
23. Şimşek, T. (Ed). (2016). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
24. TDK, 2021, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 15.05.2021, 18.15).
25. Ungan, S., Arıcı A. F., Şimşek, T. (2016). Çocuk edebiyatının kaynakları. T. Şimşek (Ed.) *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı*. (s.163-216). Ankara: Grafiker Yayınları.
26. Uzun Yurt, S. (2016). Çocuk yayınları. T. Şimşek. (Ed). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı*. (s.71-80). Ankara: Grafiker
27. Yener, M. (2015). Çocuk şiiri üzerinden çocuk edebiyatının olanaklarını yeniden düşünmek, *Türk Dili Dergisi*, 503-507